

2018-10-31

Diarienummer: Ä 2018-1153

Näringsdepartementet

Remissvar - Betänkandet En utvecklad översiktsplanering Del 1: Att underlätta efterföljande planering, SOU 2018:46

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör myndigheten genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas. Tillväxtverket är även ansvarig myndighet för riksintressen för industriell produktion. Remissvaret är skrivet utifrån dessa uppdrag och verkets erfarenheter från arbetet med att stärka den regionala tillväxten i hela landet.

Tillväxtverkets ställningstaganden

Tillväxtverket instämmer i stort i utredningens bedömningar om reformbehov och förslag till förändringar. Vi anser att utredningen gjort ett gediget arbete med att undersöka och bedöma hur översiktsplaneringen bör utvecklas. Vi anser likt utredningen att de planinstrument som idag finns i PBL i stort täcker de olika planeringsbehoven som finns i kommunerna, men att vissa mindre justeringar är lämpliga. Tillväxtverket anser således att det är positivt att förslagen utgår från att utveckla de befintliga planinstrumenten med fokus på förtydliganden och förbättrad vägledning. Tillväxtverket anser även att utredningens förslag på ett bra sätt gör avvägningar mellan ökade och minskade krav vilket bör leda till att kommunernas begränsade resurser för översiktsplanering kan användas mer effektivt och ändamålsenligt. Vi anser att standarder för utformning av digitala planeringsunderlag och färdigställande av *Planeringskatalogen* är en mycket viktig insats och behöver ges förutsättningar för ett skyndsamt genomförande.

Översiktsplanen bör inte göras bindande. Tillväxtverket anser likt utredningen att fördelarna med en bindande översiktsplan inte överväger svårigheter och resursmässiga begränsningar som en helt eller delvis bindande översiktsplan ger. Kommuner har väldigt olika förutsättningar både resursmässigt och utifrån sin egen geografi för att det skulle vara rimligt att göra översiktsplanen bindande för hela landet med ett enhetligt regelverk.

Utredningens förslag om planeringsstrategier. Tillväxtverket anser att förslaget med en planeringsstrategi bidrar med ett mer framåtsyftande perspektiv än nuvarande aktualitetsprövning gör. Det är positivt att en planeringsstrategi tas fram inom en bestämd tidsperiod. Att strategin efter beslut ska skickas till Boverket, länsstyrelsen, berörda kommuner, regionplaneorgan och kommunala organ i övrigt som har ansvar för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering bör även öka möjligheten för andra aktörer att ge bättre stöd och tydligare besked i samband med eventuella revideringar. Tillväxtverket ser det som positivt om revideringar av kommuners översiktsplanering i högre utsträckning även i tid sammanfaller med andra kommuners, något som även på sikt bör förbättra möjligheterna för samordning av mellankommunal

och regional planering.

Översiktsplanens innehåll. Tillväxtverket anser att förslaget är en rimlig avvägning mellan förtydligande kring innehållet i översiktsplanen men som samtidigt lämnar tillräcklig flexibilitet för specifikationer och ytterligare detaljeringsgrad efter kommunernas egna förutsättningar och behov för att möjliggöra en platsbaserad anpassning. Tillväxtverket ställer sig särskilt positiva till förslaget att kommunerna i översiktsplanen ska redovisa områden och verksamheter som angår flera kommuner eller är av regional betydelse samt att en vägledning för detta tas fram. En viktig fråga i en sådan vägledning är att säkerställa en strategisk planering av serviceutvecklingen på landsbygd. Sådan planering bör ske med stöd från de regionala serviceprogrammen¹. Detta ligger också i linje med behoven av att fortsätta stärka samspelet mellan översiktsplanerna och de regionala utvecklingsstrategierna. I framtagandet av en sådan vägledning vill vi från Tillväxtverket lyfta fram betydelsen av att en sådan vägledning tas fram i samråd med regionalt utvecklingsansvariga aktörer. Tillväxtverket ställer sig även till förfogande att bistå i framtagandet av vägledningen utifrån våra kunskaper inom det regionala tillväxtarbetet.

Översiktsplanens relation till relevanta mål, planer och program. Tillväxtverket instämmer i bedömningen att det idag är svårt för kommunerna att i översiktsplanen förhålla sig till det stora antalet nationella mål, planer och program. Vi anser att intentionerna med att stryka skrivningen gällande nationella, mål, planer och program och ersätta det med hur översiktsplanen förhåller sig till den nationella strategin för fysisk planering är bra. Det är däremot inte möjligt att i nuläget göra en rimlig bedömning av detta då ett slutgiltigt förslag till utformning av den nationella strategin ännu inte presenterats. Tillväxtverket instämmer med utredningen att det är lämpligare att istället redovisa hur den kommunala översiktsplanen förhåller sig till relevanta mål, planer och program i samband med redovisningen av planens konsekvenser.

När Sverige från och med 1 januari 2019 får ett samlat ansvar för regionalt tillväxtarbete genom landstingen i samtliga län samt en ny lagstiftning om regional fysisk planering är det rimligt att regionalt utvecklingsansvariga aktörer involveras ytterligare och bidrar med relevanta underlag när kommunerna ska hantera relevanta regionala mål, planer och program.

Framtagande av översiktsplan och statens medverkan. Tillväxtverket anser att staten behöver ta ett större ansvar för att klargöra den kommunala översiktsplanens förutsättningar. Att översiktsplanen i så stor uträkning som möjligt reder ut förutsättningarna för efterföljande planering minskar risken för så kallade förgävesplanering, något som kan leda till stora kostnader för bland annat näringslivet. Här finns ett behov att tydliggöra gränssnittet mellan kommun och stat för att förenkla processen och undvika kostsamma överklaganden i senare skeden. Vi anser även att det behöver tydliggöras hur statliga myndigheter och länsstyrelsen bör samverka och att kraven förtydligas så att detta sker på ett enhetligt sätt gällande berörda myndigheter och oavsett del av landet. Som myndighet med riksintresseansvar anser Tillväxtverket att det idag finns stora brister i systemet. Det behövs särskilda förtydliganden när det

¹ De regionala serviceprogrammen är ett verktyg inom den regionala tillväxtpolitiken som ska finnas i samtliga 21 län. Programmen ska samordna insatser och aktörer i arbetet med att främja tillgängligheten till kommersiell- och viss offentlig service.

gäller både vad som anses som *ändamålsenliga underlag* samt gällande *tillämpningen av systemet*. Specifikt så anser vi att tillämpningen behöver ses ur ett helhetsperspektiv snarare än till tillämpningen för enskilda myndigheter. Tillväxtverket anser även att dialogen med att peka ut nya eller revidera riksintressen från statliga myndigheter bör inkludera den regionalt utvecklingsansvariga aktören i respektive län.

Tillväxtverket tillstyrker förslaget att länsstyrelsens granskningsyttrande utformas som ett "kvitto" från hela staten och att det enbart förhåller sig till ingripandegrunderna. Tillväxtverket är även positiva till förslaget att länsstyrelsen det tredje året varje mandatperiod redovisar ett underlag om sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet till kommunen. Vi anser likt förslaget om en tidsbestämd planeringsstrategi att ett tidsbestämt och samlat underlag från staten bör öka möjligheten för berörda aktörer att planera för användandet av sina resurser mer effektivt.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Lars Wikström. Isaac Karlsson har varit föredragande. I handläggningen har också enhetschef Åsa Bjelkeby, Mikael Forsberg, Daniel Fahlander, Pär Ove Bergquist, Erika Rosander samt Sigrid Hedin deltagit.

Lars Wikström

Isaac Karlsson